

Olsztyn, dnia 17 lipca 2015 roku

PS-IV.431.4.11.2015.MW

**Placówka  
Opiekuńczo–Wychowawcza  
„Samodzielne Mieszkanie”  
ul. Kopernika 20 B  
14-400 Pasłęk**

### WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie art. 122 i 122a, w związku z art. 186 pkt 3 oraz art. 197b ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U.2015, poz.332 ) zespół inspektorów w składzie:

1. Marek Wojtas - główny specjalista w Wydziale Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, zamiejscowe stanowisko pracy w delegaturze Urzędu w Elblągu, kierujący zespołem kontrolnym,
2. Agnieszka Błaszczuk - główny specjalista w Wydziale Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, zamiejscowe stanowisko pracy w delegaturze Urzędu w Elblągu,

na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-VI.0030.594.2015 z dnia 5 czerwca 2015 roku (akta kontroli str. 4), przeprowadził w dniach 15-16 czerwca 2015 roku kontrolę problemową w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej „Samodzielne Mieszkanie” w Pasłęku. Przedmiotem kontroli była działalność zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka, w okresie od 1 stycznia 2013 roku do dnia zakończenia kontroli.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2015 poz. 332 ze zm.) – zwanej dalej ustawą,
- rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz.1720) - zwanego dalej rozporządzeniem.

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

- placówka/jednostka kontrolowana - co oznacza Placówkę Opiekuńczo – Wychowawczą „Samodzielne Mieszkanie” w Pasłęku;
- zespół - co oznacza zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka;
- ocena sytuacji dziecka – co oznacza ocenę sytuacji umieszczonego w placówce dziecka dokonaną przez zespół ds. okresowej oceny sytuacji dziecka na posiedzeniu w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej „Samodzielne Mieszkanie” w Pasłęku.

Kontrolę przeprowadzono w obecności dyrektora Centrum Administracyjnego do Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Marwicy, pana Leszka Czyżewskiego oraz Koordynatora ds. wychowawczych Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej „Samodzielne Mieszkanie” w Pasłęku, pani Małgorzaty Tkaczyk w oparciu o analizę prowadzonej w placówce dokumentacji oraz złożone przez ww. osoby wyjaśnienia.

## USTALENIA KONTROLI

Organizację pracy zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka określał Regulamin Organizacyjny Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej „Samodzielne Mieszkanie” w Pasłęku (akta kontroli str. 5 – 18). Postanowienia § 17 dotyczące przedmiotowego zespołu nie zostały zaktualizowane w związku z wejściem w życie w dniu 19 września 2014 roku nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wprowadzonej ustawą z dnia 25 lipca 2014 roku o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2014, poz. 1188).

Ustalono, że obligatoryjne posiedzenia zespołu odbyły się (akta kontroli str. 19):

- w 2013 roku: 4 lutego, 25 czerwca i 12 grudnia;
- w 2014 roku: 15 marca, 29 maja, 8 sierpnia i 26 listopada;
- w 2015 roku: 26 maja,

zatem okresowej oceny sytuacji dziecka dokonywano - nie rzadziej niż co pół roku, o czym mowa w postanowieniach art. 138 ust. 1 ustawy.

W toku kontroli dokonano analizy okresowych ocen sytuacji dzieci, przeprowadzonych w dniach (akta kontroli str. 20 – 38):

- 26 listopada 2014 roku,
- 26 maja 2015 roku.

Przebieg posiedzeń zespołu utrwalono w formie dokumentu pod nazwą: Zespół do Spraw Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka dnia (...) dokonał oceny sytuacji (...).

Analiza okresowych ocen sytuacji dzieci przebywających w placówce w dacie kontroli wykazała:

1) Brak oceny możliwości umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, o której mowa w art. 136 pkt 6 ustawy.

Na podstawie przedłożonej kontrolującym dokumentacji stwierdzono, iż w trzech przypadkach ( ) zapisy dokumentacji zespołu z dnia 26 listopada 2014 roku oraz w pięciu przypadkach (

) zapisy dokumentacji zespołu z dnia 26 maja 2015 roku, nie zawierały oceny możliwości umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej.

Nie wniesiono uwag do przedmiotowej oceny sytuacji dziecka dokonywanej w obszarach, o których mowa w art. 136 pkt 1 – 7 ustawy, tj. w zakresie:

- ustalania aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka;
- analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną;
- modyfikowania planu pomocy dziecku;
- monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie;
- oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb;
- oceny możliwości powrotu dziecka do rodziny;
- informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów o systemie oświaty, działalności leczniczej lub pomocy społecznej.

Po dokonaniu okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w placówce formułowano na piśmie wnioski dotyczące zasadności dalszego ich pobytu i przesyłano je do właściwego sądu.

Zespół na posiedzeniu w dniu 26 listopada 2014 roku sformułował wnioski dotyczące (akta kontroli str. 39):

- umieszczenia w placówce działającej na podstawie przepisów o systemie oświaty – w stosunku do 1 wychowanka;

- pozostawienia w placówce - w stosunku do 4 wychowanków;
- pozostawienia w placówce osób, które osiągnęły pełnoletność – w stosunku do 6 wychowanków.

Natomiast zespół na posiedzeniu w dniu 26 maja 2015 roku sformułował wnioski dotyczące (akta kontroli str. 39):

- umieszczenia w placówce działającej na podstawie przepisów o systemie oświaty – w stosunku do 1 wychowanka;
- pozostawienia w placówce - w stosunku do 6 wychowanków;
- pozostawienia w placówce osób, które osiągnęły pełnoletność – w stosunku do 6 wychowanków.

Zespół do spraw okresowej sytuacji dziecka zebrał się doraźnie 12 września 2013 roku oraz 5 lutego 2015 roku. Powodem zwołania posiedzenia zespołu było przybycie do placówki kolejnych dzieci (akta kontroli str. 19). W 2014 roku zespół nie zbierał się doraźnie.

W trakcie kontroli zespół inspektorów przeprowadził również indywidualne rozmowy z dziewięciorgiem z pośród czternaściorga umieszczonych w placówce dzieci. Rozmowy z przebywającymi w kontrolowanej jednostce wychowankami dotyczyły ich pobytu w placówce.

W swoich wypowiedziach wychowankowie wskazywali na:

1. Kwitowanie na „Liście kieszonkowego wychowanków POW SM w Pasłęku za miesiąc (...)” (akta kontroli str. 40-44) odbioru, kwoty pieniężnej do własnego dysponowania przez dzieci tzw. kieszonkowego, w innej wysokości niż wypłaconej w rzeczywistości. Każdorazowo każdemu dziecku pomniejszano kieszonkowe o kwotę dziesięciu złotych przeznaczoną na tzw. cele grupowe mimo, iż na ww. listach wypłaty kieszonkowego brak jest informacji o tym fakcie. W efekcie czego, jeżeli na liście wypłat widnieje kwota np. 50 zł w rzeczywistości wychowanek otrzymał 40 zł, chociaż pokwitował odbiór 50 zł.

Prowadziło to niekiedy do sytuacji, w których dziecko nie otrzymało nawet minimalnej kwoty kieszonkowego. W przypadku obniżenia wychowankowi przedmiotowego kieszonkowego do minimum np. za samowolne oddalenie z placówki oraz odliczenia 10 zł przeznaczonych na cele grupowe, dziecko pozostawało bez jakiegokolwiek kwoty do własnego dysponowania, co jest sprzeczne § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia.

Niejasne są również zasady zbierania tzw. grupowego oraz jego przeznaczenia. Wskazywano, iż poza comiesięcznym wpływem z kieszonkowego na „fundusz” ten trafiały także środki z kar np. za palenie papierosów.

Zespół inspektorów ustalił, iż w placówce nie ma żadnych dokumentów stwierdzających, iż dzieci dobrowolnie podjęły decyzję o gromadzeniu środków na tzw. cele grupowe. Nie ma również przejrzystych zasad regulujących, na jakie cele gromadzone są te środki i w jaki sposób można je wydatkować oraz należy rozliczać. Z przekazu ustnego dzieci wynika, iż środki te przeznaczone są na finansowanie między innymi: wyjść do kina, wycieczek itp., ale wskazywano także, iż z tych pieniędzy dokonywano również zakupu pokarmu dla rybek, szczotek do zamiatania, proszku do prania.

Ponadto dyrektor Centrum Administracyjnego do Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Marwicy w dniu 16 czerwca 2015 roku oświadczył (akta kontroli str. 45), iż placówka nie posiada opracowanego regulaminu kieszonkowego.

2. Stosowanie kar – wymieniano między innymi zakaz: wyjścia z placówki, oglądania telewizji, korzystania z Internetu, zapraszania znajomych oraz obniżenie kieszonkowego do minimum, wykonanie generalnego sprzątnięcia wszystkich pomieszczeń do wspólnego użytku

tj. łazienki, kuchnia, jadalnia, salon, korytarze, schody, pomieszczenia gospodarcze przez jednego wychowanka.

Natomiast Regulamin Organizacyjny Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej „Samodzielne Mieszkanie” w Pasłęku (akta kontroli str. 5 - 18), nadany uchwałą Nr 96/2012 Zarządu Powiatu w Elblągu z dnia 18 grudnia 2012 roku w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego dla Centrum Administracyjnego do Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Marwicy, Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej „Orle Gniazdo” w Marwicy i Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej „Samodzielne Mieszkanie” w Pasłęku, w § 15 ust. 3 jednoznacznie wskazuje, iż „za naruszenie regulaminu wychowanek zostaje pouczone i może ponieść konsekwencje w postaci: 1) upomnienia wychowawcy, 2) upomnienia lub pisemnej nagany Dyrektora, 3) obniżenia kieszonkowego do minimum tj. wysokości, nie niższej niż 1 %, odpowiadającej kwocie, o której mowa w art. 80 ust. 1 pkt 2 ustawy”. Zatem stosowanie kar czy konsekwencje w postaci zakazu: wyjścia z placówki, oglądania telewizji, korzystania z Internetu, zapraszania znajomych oraz wykonanie generalnego sprzątnięcia wszystkich pomieszczeń do wspólnego użytku przez jednego wychowanka, są niezgodne z postanowieniami ww. regulaminu. Nie ma również poświadczenia przez dzieci, że zapoznały się z Regulaminem Organizacyjnym Placówki.

3. Korzystanie przez wychowawców z produktów spożywczych przeznaczonych dla dzieci – wskazywano, iż wychowawcy spożywają posiłki (obiady) przygotowywane przez wychowanków, jak również korzystają z innych produktów spożywczych znajdujących się w lodówce. Część dzieci utrzymywała, iż akceptuje takie zachowania wychowawców natomiast część była zdania, iż skoro na produkty spożywcze tygodniowo dla wychowanków przeznaczona jest kwota 800 zł – to również wychowawcy winni partycypować w kosztach. W ocenie kontrolujących powyższa sytuacja powinna zostać formalnie uregulowana.

4. Zbyt małą kwotę na środki higieny osobistej i czystości – wskazywano, iż miesięczna kwota przeznaczona na zakup środków higieny osobistej i czystości jest niewystarczająca. Zdarzało się, iż na zakup środków higieny osobistej dzieci musiały przeznaczać własne pieniądze.

Dyrektor Centrum Administracyjnego do Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Marwicy oświadczył (akta kontroli str. 46 – 47), iż w placówce miesięcznie na środki czystości przeznacza się kwotę – 112,64 zł, natomiast na środki higieny osobistej – kwotę 147, 70 zł, tj. na jedno dziecko 10,55 zł. W ocenie kontrolujących są to zbyt niskie kwoty, niezabezpieczające niezbędnych potrzeb wychowanków w zakresie wyposażenia w środki, o których mowa powyżej.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

1. Dokonać niezbędnych zmian w regulaminie organizacyjnym placówki, uwzględniając postanowienia ustawy z dnia 25 lipca 2014 roku o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw, dotyczących funkcjonowania zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka. Kopię dokumentu przedłożyć do wglądu organowi kontroli. Termin realizacji – 30 dni.
2. W ramach okresowych ocen sytuacji dzieci umieszczonych w Placówce oceniać możliwość umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 136 pkt 6 ustawy. Termin realizacji - na bieżąco.
3. Zaprzestać stosowania praktyki - kwitowania odbioru kwoty pieniężnej do własnego dysponowania przez dzieci tzw. kieszonkowego, w innej wysokości niż wypłaconej w rzeczywistości. Termin realizacji – niezwłocznie.

4. Dla każdego dziecka od 5 roku życia umieszczonego w placówce bezwzględnie zapewniać dysponowanie kwotą pieniężną, nie niższą niż 1 % kwoty, o której mowa w art. 80 ust. 1 pkt 2 ustawy, zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia. Termin realizacji - na bieżąco.
5. Za zgodą dzieci, rozważyć zasadność zbierania wśród dzieci tzw. grupowego. W przypadku wyrażenia zgody przez wszystkie dzieci, ustalić zasady regulujące cel gromadzonych środków oraz sposób ich wydatkowania i rozliczania w formie regulaminu. W przypadku niewyrażenia zgody przez wszystkie dzieci kategorycznie odstąpić od zbierania tzw. grupowego. Termin realizacji – niezwłocznie.
6. Zaprzestać stosowania kar pozaregulaminowych. Termin realizacji – niezwłocznie.
7. Zapoznać wychowanków z regulaminem organizacyjnym placówki, uwierzytelniając ten fakt podpisami dzieci. Termin realizacji – niezwłocznie.
8. Uregulować formalnie sytuację związaną z korzystaniem przez wychowawców z produktów spożywczych przeznaczonych dla dzieci. Termin realizacji – niezwłocznie.
9. Zweryfikować wysokość kwoty przeznaczonej na zakup środków czystości i higieny osobistej z uwzględnieniem potrzeb wychowanków. Termin realizacji – niezwłocznie.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z art. 197d ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U.2015, poz. 332), przysługuje prawo zgłoszenia do Wojewody Warmińsko-Mazurskiego zastrzeżeń do ww. zaleceń pokontrolnych, w terminie 7 dni od dnia ich otrzymania. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni, od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

**Do wiadomości:**

- 1) Starosta  
Powiatu Elbląskiego  
ul. Saperów 14 A  
82-300 Elbląg
- 2) a/a

Z up. WOJEWODY WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

*Wanda Sylwia Kicińska*  
Zastępca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej  
Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego  
w Olsztynie